

Till Justitiedepartementet
Ju2024/02386

Yttrande över betänkandet "Personuppgifter och mediegrundlagarna" (SOU 2024:75)

Inledning

Svea hovrätt har granskat betänkandet utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta.

Hovrätten delar utredningens bedömning att grundlagsskyddet för den aktuella typen av söktjänster bör begränsas. Detta skulle stärka skyddet för den personliga integriteten och innebära en av allt att döma nödvändig anpassning av svensk rätt till det EU-rättsliga dataskyddsregelverket. Det finns samtidigt skäl att fördjupa analysen i det fortsatta lagstiftningsarbetet i syfte att öka tydligheten och förutsebarheten.

Allmänt om utredningens överväganden

En förändring av den nuvarande ordningen skulle som utredningen anför i viss mån kunna stärka det långsiktiga förtroendet för TF och YGL-systemet men också för dataskyddsregelverket, vilket kan medföra en ökad varsamhet med personuppgifter i övriga delar av samhället. Hovrätten ser också positiva effekter för skyddet av offentliganställda om uppgifter om adress, familjeförhållanden m.m. inte är omedelbart tillgängliga på internet som i dag. Det är vidare angeläget att lagstiftaren i möjligaste mån åtgärdar den ovisshet kring förhållandet mellan det EU-rättsliga dataskyddsregelverket och den svenska tryck- och yttrandefriheten som på senare tid har ökat och som svårigen kan eller bör lösas enbart genom rättstillämpningen.

Enligt hovrätten är det ofrånkomligt att en förändring av den nuvarande ordningen kommer att medföra vissa gränsdragningsproblem och att viktiga avvägningar mellan de olika fri- och rättigheterna delvis kommer att överlämnas till rättstillämpningen. Hovrätten vill samtidigt betona vikten av att en begränsning av det grundlagsskyddade området blir förutsebar och att olika gränsdragningsproblem minimeras.

Som utredningen lyfter fram fyller många söktjänster av det aktuella slaget viktiga funktioner, inte minst för det fria meningsutbytet men också för rättsliga aktörer såsom domstolar, åklagare, advokater och andra myndigheter. Även om innehållet i rättsdatabaser skulle kunna pseudonymiseras och ändå fylla sitt syfte vill hovrätten särskilt framhålla att domstolarna är beroende av andra externa upplysningsdatabastjänster i sin målhantering för att ta fram och kontrollera grunduppgifter och historik avseende personer och företag. Trots att utredningen har tagit fasta på den kritik som har riktats mot otydligheter i tidigare författningsförslag bör lagstiftaren därför sträva efter att ge ytterligare vägledning kring de olika bedömnings- och gränsdragningsfrågor som aktualiseras. Detta gäller inte

minst med hänsyn till den särskilda lagstiftningsprocess som gäller vid grundlagsändringar. Med remissutfallet som grund bör det också ske en djupare analys av vilka negativa konsekvenser som en så generell begränsning som nu föreslås skulle kunna medföra i samhället.

I arbetet bör också de pågående rättsliga förfarandena inom Sverige och EU som utredningen uppmärksammar beaktas.

Utredningens olika alternativ

När det kommer till de av utredningen framtagna alternativen delar hovrätten i huvudsak utredningens bedömningar av olika för- och nackdelar. Enligt hovrätten innehåller det av utredningen föreslagna alternativ två i och för sig fler gränsdragningsfrågor än det bredare utformade alternativ tre. Dessutom är risken större att en begränsning enligt alternativ två kan komma att kringgåås med nya tekniska lösningar, då regleringen endast tar sikte på offentliggörandet av uppgifter på visst sätt.

Eftersom ett bredare undantag likt det i alternativ tre kan komma att få oönskade konsekvenser för uppbyggandet av rättsdatabaser och andra verksamheter som troligen inte omfattas av begreppen "journalistiska ändamål eller akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande" delar hovrätten dock utredningens bedömning att en begränsning av grundlagsskyddet i första hand bör utformas i enlighet med alternativ två.

Samspelet med dataskyddsreglerna

Viss sådan vägledning som hovrätten efterlyser skulle kunna åstadkommas genom en vidare analys av samspelet mellan de föreslagna delegationsbestämmelserna i grundlagarna och regleringen i 1 kap. 7 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen). Det första stycket i den aktuella paragrafen innehåller reglering som just syftar till att tydliggöra dataskyddsreglernas förhållande till tryck- och yttrandefriheten. Det kan därför övervägas om det bör införas en upplysning om förekomsten av de aktuella delegationsbestämmelserna.

Lagstiftaren bör också uppmärksamma vilken betydelse som nuvarande 1 kap. 7 § andra stycket dataskyddslagen kan få för vissa typer av söktjänster som genom en begränsning av grundlagsskyddet annars skulle omfattas fullt ut av dataskyddsregleringen.

Slutligen skulle lagstiftaren kunna uttala sig om utrymmet att framöver införa ytterligare materiell eller tydliggörande reglering till skydd för yttrandefriheten i dataskyddslagen, om det skulle visa sig nödvändigt på grund av oönskade eller oförutsedda konsekvenser i rättstillämpningen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Mari Heidenborg, hovrättsråden Mattias Råbe och Christina Blomberg samt tf. hovrättsassessorn Viktor Hellström, föredragande.

Mari Heidenborg

Viktor Hellström